

2020. 10. 24. Horváth Bálint

ATAFF 2020: Gyönyörködtet a mindenre allergiás nő magánya

Alexandre Trauner Art/film Fesztiválon jártunk

Belefeledkeztünk a világtól hermetikusan elzárt nő szomorú és szép történetébe Kocsis Ágnes új filmjében, megcsodáltuk Roy Andersson groteszk galériáját, megsajnáljuk a borzalmas parancsot kapó iráni katonákat és átláttunk egy szövényes lengyel thriller szemfényvesztésén. Filmes beszámolóink a 2020-as szolnoki Alexandre Trauner Art/film Fesztiválról.

Szolnokra visszatérni évről-évre biztos pontot jelent az év ennek a szakaszában, a Tisza mellett mindig egyedi szempontból összeválogatott, izgalmas alkotások sorakoznak a programban. Azt is szeretem a fesztiválon, hogy kisebb léptékű rendezvény lévén képes megtartani a TISZApART mozi családi hangulatát, attól függetlenül, éppen hány vendég zsúfolódik össze a kávézóban vagy a mozi melletti téren. Aggódtam, hogy a járvány miatt a szervezők úgy döntenek, hogy idén kimarad ez az egyedi, a látványtervezők és a képzőművészeti alkotók munkájára is fókuszáló filmfesztivál.

Ezért is volt nagy megkönnyebbülés a szokásos időpontban levonatozni, a helyszínen pedig azzal szembesülni, hogy az összképet csak a kötelező kézfertőtlenítő automaták és a maszkok megjelenése változtatta meg, valamint az, hogy a kávézó is új térrel bővült.

Kocsis Ágnes: Éden

A versenyprogram fontos hazai premiért tartogatott, Kocsis Ágnes új filmjét, ami tíz évvel a Cannes-ban is díjazott *Pál Adrienn* után készült el. Enyhe sci-fi elemei miatt az **Éden** alapból elrugaszkodottabb a régi barátnője után kutató ápolónő történeténél, de most is egy olyan nő vágyakozásáról mesél, akit sajátos helyzete elzár a külvilágtól. Kocsis szkafanderbe zárja ezeket a visszatérő témákat: a modern korról járó, egymástól való elidegenedést, az emberi kapcsolatok iránti vágyat és az emlékek által meghatározott jelent.

Éva (Lana Barić) hiperérzékeny, a legapróbb légszennyezés, a köznapi eszközök elektromos mezeje, de még a telefontornyok sugárzása is súlyos allergiás reakciót vált ki belőle. A nőről a bátyja (Bocskor Salló-Lóránt) gondoskodik, mert évek óta teljesen steril, hermetikusan elszigetelt lakásában kell élnie. Otthonát csak orvosi vizsgálatok idejére hagyhatja el, de akkor is csak szigetelt kezeslábasban.

Kocsis érzékenyen használja a kamerát arra, hogy behúzzon minket Éva zárt világába. A fémborítású, steril lakásban zajló életének monotonitását távolságtartó kompozíciók határozzák meg, hosszú időbe kerül, amíg kamera először megmozdul, hogy másik szemszögből is megmutasson valamit.

A nő életébe gyökeres változást hoz, hogy egy per keretében pszichológust (Daan Stuyven) rendelnek ki hozzá, aki jelentést ír az állapotáról. Ahogy a férfi és a nő egyre több időt töltenek együtt, elkezdenek megnyílni egymásnak. Csodás, ahogy a film szigorú rendszerében a legapróbb kameramozgás is komoly jelentőséget nyer, a rendező a szimmetriát egyre inkább feladva mutatja be, hogyan olvad fel Éva belső védőburka a férfival való találkozások során.

Kocsis Ágnes: Éden

Az *Éden* képileg lenyűgözően egységes, csupa modern, ridegséget árasztó térrel. Éva steril lakásában minden felületet fémburkolat borít, dekorációként csak a saját készítésű drótszobrok és egykori teknősének üres akváriuma szolgál. Ehhez a sivársághoz illeszkedik a külvilág is, amit Éva csak esetlen, kissé komikus űrruhájában tud néha megtapasztalni.

A melankóliába Éva szarkasztikus személyisége csempész egy kis humort, Lana Barić fokozatosan lazuló játékát Für Anikó erősíti. A horvát színésznő és az elsőfilmes belga zenész jól rezonálnak egymással, kapcsolatok alakulása viszont idővel minden más szálát elnyom a filmben, például a kezdetben fontosnak tűnő per is hamar elenyészik. Pedig a több mint két és fél órás film bőven megpendít más témákat is, az emberkísérletek etikai kérdéseitől az incesztuson keresztül egészen a metafizikáig. Az *Éden* a konkrét válaszokkal spórol, lassan hömpölyög, a legjobb pillanataiban viszont kellemesen álomszerű.

Három, pénzsűkében lévő celeb szerepel egy furcsa tévéműsorban, ahol a versenyzőknek elő kell adniuk sanyarú élettörténetüket – nyerni az fog, aki a közönség szerint igazat mond. Mikor a kiöregedett színésznő, a másodrangú rendező és a drogfüggő tini popcsillag is felsül a vetélkedőn, a film sokkal inkább a múlt, a múlttal való szembejövélről szól, mint a jövőtől való féltésről. Mindhármukat havi szinten

pár nappal később már egy másik vállalatokban találják magukat. Mindhármat beviszik az őrszobára, az unott képű nyomozók egy gyilkosság miatt faggatják őket.

A ***Most hazudok!*** az a fajta film, amelyben a történet több részletben, a szereplők különböző szemszögéből bontakozik ki, és áll össze a vallomásaikból. A lengyel Pawel Borowski kevésbé elegánsan használja a "megbízhatatlan narrátorok" eszközét, mint Kurosawa *A vihar kapujában*, szinte minden pillanatban azzal akar fejbekölni, hogy a látszat mindig csal.

Pawel Borowski: Most hazudok!

Látszólag a szereplők közötti kapcsolatot egy filmterv adja, ami az idősödő színésznőnek a nagy comebacket, a rendezőnek a kitörést, a tinisztárnak pedig a második esélyt jelentené. A forgatókönyvet is jegyző Borowski sikerrel helyezi a korábban látott, bizarr eseményeket újabb és újabb megvilágításba az egymást követő kihallgatások során. Szintén ügyesen, lépésről lépésre fedi fel a főszereplők valódi viszonyát, aztán képes még egy nagyot is csavarni az egészen. A forgatókönyv és a dramaturgia terén jól működik ez a fordulatos thriller, csak az arányérzék hiányzik belőle.

Lelkesen játszadozik a perspektívával, (például egy parkoló autóról kiderül, hogy valójában kulcstartó, vagy valaki, aki látszólag a falnak támaszkodik, valójában a földön fekszik) de ez a harmadik-negyedik alkalom után inkább már csak vásári trükk, mint okos megoldás. Borowski valószínűleg hatalmas rajongója lehet Ben Wheatley *High-Rise* című filmjének vagy Noah Hawley *Légió* című sorozatának, mivel a *Most hazudok!* küllemre leginkább ezeket idézi: egy olyan alternatív 2020-at mutat, ahol a divat és a technológia megrekedt valahol a 70-es évek amerikaija és a digitális korszak között. A táncdalfesztivál döntőjére öltöztetett szereplők oldsmobilokat vezetnek, nyomógombos okostelefonon pötyögnek és mágnesszalagon nézik a videókat.

Érezhetően rengeteg idő és energia került az alternatív valóság helyszíneinek, tárgyi kultúrájának és divatjának kialakításába, de valójában ez a film legnagyobb szemfényvesztése: kicsit sem használja ki az alternatív és a valódi univerzum közötti különbségeket. A cselekményt hajtó erők, a féltékenység, a celeb-kultusz és a kétszínűség is pontosan ugyanilyen formában léteznek a mi világunkban.

Roy Andersson újabb kiállítást rendezett kedvenc témáiból: a mindennapi élet banalitásáról, az élet kiüresedésének csendes tragikumáról, és arról, hogy végső soron mindezen csak röhögni lehet. A **Történetek a végtelenségről** minden jelenete egy-egy szürkeárnyaltos festmény, amelynek alanyai hiába akarnak kifejezni magukból valamit, mindig süket fülekre találnak. Az aprólékosan beállított, rövid etüdokben gyakoriak az életük csúcsán jócskán túljutott, tanácstalan férfiak, akikkel nehéz együttérezni. Hitehagyott pap, akit a pszichológus alig bír kituszkolni a rendelőjéből, fogorvos, aki félbehagyja a beavatkozást és inkább elmegy inni, vagy épp a bunkerben halált váró Hitler.

Egy-egy felemelőbb pillanat azért megtöri a komikus nyomort. Ilyen, mint például a lánya cipőjét a zuhogó esőben is bekötő apa jelenete. A festményszerűség az álmokban még inkább felerősödik, Chagall egyik festménye pedig a kísérteties, szétbombázott város felett úszó pár formájában születik újra, Pálos Gergely operatőr kezei alatt.

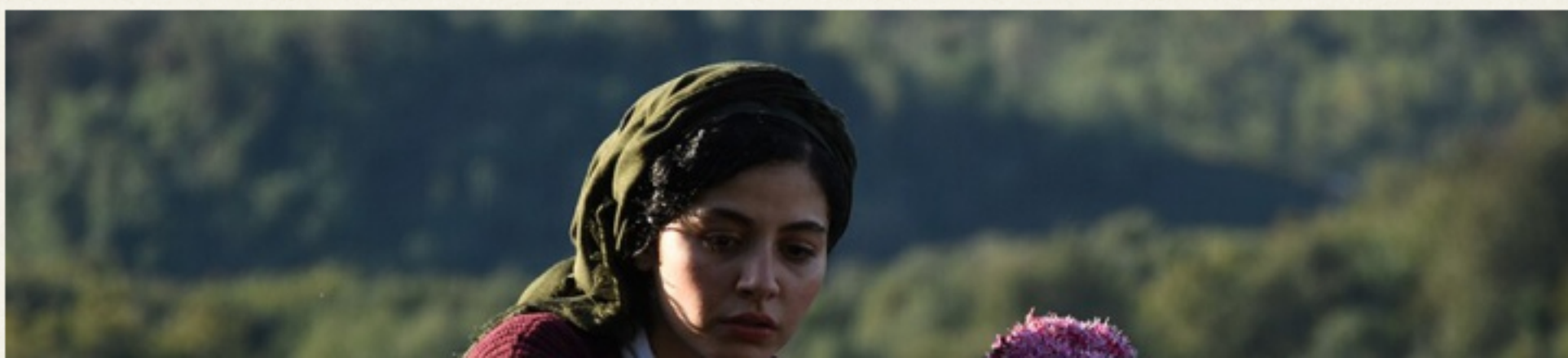

Roy Andersson: Történetek a végtelenségről (fotó: Vertigo Média)

A látvány-orientált versenyből kissé kilógott a **Nincs gonosz** című iráni-német filmdráma, amely képileg inkább realista, de az Arany Medve-díjas alkotás így is az idei mezőny legerősebb élménye volt számomra. Mohammad Rasoulof mélységesen humanista és erős kiáltványt készített a halálbüntetés ellen, ami a sorkatonai szolgálaton keresztül is zilálja az iráni társadalmat.

Irán vezetésének kezében a halálbüntetés sokszor a kritikus hangok elhallgattatásának eszköze, és elképesztően aljas az is, hogy lényegében bárkit rákényszeríthetnek a végrehajtására, aki éppen a szolgálati idejét tölti. A film főszereplői hétköznapi emberek, van köztük családapa, vidéki orvos és kiskatona is. Történeteik nem keresztezik egymást, de közös bennük, hogy mind parancsot kaptak elítéltek kivégzésére. Iránban minden férfinak kötelező a hadseregben szolgálni, addig nem is kaphat diplomát, kezdhet vállalkozásba vagy utazhat el az országból, amíg le nem töltötte az előírt időt. A sokszor felmerülő kérdésre – Bűnös vagy, ha kényszerből, parancsra ölsz? – a különálló, tematikailag mégis egymásra épülő történetek nem adnak fekete-fehér választ.

Mérlegre teszik minden következményét a gyilkos parancs teljesítésének és megtagadásának is. Ha csak a két véglet vesszük, látható, hogyan építi bele valaki a mindennapi életébe, hogy minden hajnalban embereket küld a halálba, és azt is, meddig megy el valaki, hogy ne kelljen ilyesmit tennie. De végső soron a mérleg két serpenyőjét szétesett családok, gyász és büntudat tartják egyensúlyban.

Mohammad Rasoulof: Nincs gonosz

A hazájában legutóbb "rendszerellenes propaganda" vádjával börtönbüntetésre ítélt rendezőnek bőven lenne rá oka, hogy gyűlölje a rendszer végrehajtóit, mégis empátiával fordul feléjük. Filmje megmutatja, hogy nem csak az igazságtalanul elítéltek, hanem kijelölt hóhéraik is a rendszer áldozataivá válnak, attól függetlenül, hogy végre hajtják-e a kapott parancsot.

Az Alexandre Trauner Art/film Fesztivál ezúttal is az ősz egyik legkellemesebb élményét nyújtotta, amivel szerencsére a járvány sem tudott elbánni. Csak azt remélem, hogy jövőre is így lesz és még több önfeledtebb mozizáról számolhatunk majd be Szolnokról. Az idej nyertesekről [itt](#) lehet olvasni.

Borító: Éden

beszámoló

filmfesztivál

arany medve

magyar film

Éden

Kocsis Ágnes

Alexandre Trauner

szolnoki filmfesztivál

ATAFF

Nincs gonosz

Alexandre Trauner Art/Film Fes

Mohammad Rasoulof

 Tetszik

 Megosztás

Az ismerőseid közül te lehetsz az első, akinek ez tetszik.

0 hozzászólás

Rendezés: Legrégebbi ↕

Hozzászólás írása...

 Facebook Hozzászólások modul

[STÁB](#)

[PARTNEREK](#)

[RÓLUNK](#)

[KONTAKT](#)

[ADATVÉDELEM](#)

[Filmhu](#)

[HMDB](#)

[FilmInHungary](#)

[Filmtörténet](#)

[Szakma](#)